

KOVÁCS PETRA¹**Az angliai csata és szembenálló felei****The Battle of Britain and the opponent****Absztrakt**

Az angliai csata (1940. július 10 – október 31.) a történelem legnagyobb és legfontosabb légi csatája volt a második világháborúban, melyben a brit Royal Air Force (továbbiakban: RAF) és a német légierő (Luftwaffe) pilótái csaptak össze. Négy nagy szakaszra oszthatjuk a csatát, minden szakasz alatt komoly technológiai fejlesztés ment végbe, ami jelentősen befolyásolta annak végkimenetelét.

Kulcsszavak: angliai csata, második világháború, RAF, Luftwaffe

Abstract

The Battle of Britain was the biggest and the most important air battle during the second World War (10. July 1940 – 31. October 1940) in which the pilots of Royal Air Force and the Luftwaffe fought against each other. It can be divided into four major sections where serious technological advances took place, influencing its outcome.

Keywords: Battle of Britain, II. World War, RAF, Luftwaffe

1. A CSATA SZAKASZAI

Az első szakasz Franciaország kapitulációjától (1940. június 22.) 1940. augusztus 7-ig tartott. Ez alatt az idő alatt a Luftwaffe kiépítette bázisát Franciaországban a 2. és 3. Légiflotta számára, illetve Norvégiában állomásozott az 5. Légiflotta. Utóbbi egy kisebb kötelék volt, viszont annál fontosabb szereppel bírt, ugyanis a RAF így kénytelen volt Észak-Angliában is állomásoztatni egy kisebb csapatot. A britek kiépítették a rádiólokátor-rendszerüket a déli és délkeleti területeken. Ekkortól kezdve az angliai csata már anyagháborúba ment át.

A második rész (1940. augusztus 13–30.) nagyrészt a Luftwaffe kísérleteiről szólt, mely során megpróbálták Angliát megadásra bírni.

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz – National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD Student, E-mail: kovpet1991@gmail.com; ORCID: 0000-0002-6783-0979

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

1940. augusztus 15-re tüzték ki a Seelöwe (Oroszlánfóka) hadműveletet, mely Németország nagy tervei közé tartozott, Anglia megszállásának részletesen kidolgozott terve volt.

Főbb pontjai a következők:

- a RAF és a brit repülőgépipar megsemmisítése,
- az angol élelmiszerellátás megakadályozása,
- az angol kereskedelmi és hadiflotta megrongálása.²

„Az első komolyabb támadásra már augusztus 8-án sor került. Ekkor 2669 gépet vetettek be a németek. Elsődleges céljuk a repülőterek, radarállomásokat, illetve légi vezetési pontokat támadtak.

A német légierő hiába volt fejlettebb, a gépek hatósugara, terhelhetősége és üzemanyag-tartalékai csak egy viszonylag rövid tartózkodást tettek lehetővé az ellenséges légterben.

Augusztus 24. és szeptember 6-a között a RAF pilótái közül 233-an haltak meg, gépeik közül pedig 466 pusztult el. Ez a brit légierő közel felét jelentette, hiszen az alig valamivel több, mint 1000 géppel rendelkezett. Ugyanakkor az angolok válasza sem váratott sokáig magára: a németek számbeli fölényét a hadvezetés fejlesztésével és egységesítésével igyekeztek ellensúlyozni. Gyakorlatilag ekkor vetették be először azt a légvédelmet, mely példaként szolgált a későbbiekre nézve. Ugyancsak jelentős előrelépés volt, hogy a radarállomások adatait viszonylag gyorsan és nagy pontossággal egy egységes központból juttatták el a légvédelemnek. Az első szakasz gyakorlatilag szeptember 7-én zárult le, amikor is Hermann Göring, a Luftwaffe parancsnoka az angol nagyvárosok ellen fordította a légierőt.”³

A harmadik rész (augusztus 31. – szeptember 17.) továbbra is Anglia megadásra kényszerítéséről szólt, a Luftwaffe egészen addig tervezte Anglia bombázását, míg az fel nem adja a háborút.⁴

A német pilóták a katonai célpontok mellett civil területeket is eltaláltak a bombázások során, megindult a láncreakció. Az angolok Berlint kezdték el bombázni, melyre a németek London bombázásával válaszoltak. A londoni csata a légi hadtörténelem legvéresebb csatája. Már az első napon összesen 337 tonna robbanóanyagot dobtak le Londonra a Luftwaffe pilótái.⁵

A légi bevetések egyre sűrűbbek lettek, már nem csak nappal, hanem éjszaka is támadtak a németek, de nem tudták megtörni a brit légierőt. A veszteségeket látva Hitler elhalasztotta az angliai partraszállás tervét.

² Groehler, Olaf: A légi háborúk története. Második, átdolgozott kiadás, Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó, Budapest, 1983, 169.

³ <http://www.honvedelem.hu/cikk/12408> (Letöltve: 2018. 04. 13.)

⁴ Groehler: i. m. 168.

⁵ http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1940_szeptember_7_megkezdodik_nagy_britannia_terrorbombazasa/ (Letöltve: 2018. 04.13.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

1940. október végére teljesen megszűntek a légitámadások, így a háború ezen szakasza lezárult. A történészek az 1940. szeptember 18-tól 1941. június 22-ig tartó időszakot a negyedik szakaszként tartják számon.⁶

2. A SZEMBENÁLLÓ FELEK ÉS REPÜLŐGÉPEIK

ROYAL AIR FORCE

A RAF légierjét elsősorban önálló haderőnként kezelték, mivel Anglia egyetlen jelentősebb hadereje ez volt a haditengerészen kívül.

1936-ban létrehozták a következő szerveket: Bombázó-parancsnokság (*Bomber Command*), ez volt a légierő magja; Vadászrepülő-parancsnokság (*Fighter Command*), feladata a légvédelem, valamint ők működtek együtt a szárazföldi erőkkel, illetve a Parti Parancsnokság (*Coastal Command*) – akik támogatták a haditengerészetet, végül a *Training Command* a kiképzési feladatok ellátására.

1937-ben a RAF az Admirálisnak átadta a haditengerészeti repülői egy részét. Létrehozták az Ellátó-parancsnokságot (*Maintenance Command*) a beszerzési és ellátási feladatok végrehajtására. A polgári repülés és az önkéntesek a Tartalékok Parancsnoksága alá tartoztak (*Reserve Command*), a Léggömbparancsnokság (*Balloon Command*) szintén.

A RAF alapegysége a repülőszázad (*squadron*) volt. Ez a háború előtt 12 egymotoros gépből vagy 10 kétmotoros gépből állt. 2-3 repülőszázad alkotott egy repülőegységet (*wing*), több wing pedig egy csoporttá (*group*) szerveződött.

Már csak a légvédelem kérdése maradt. 1935-ben az angol Robert Watson-Watt beadványt nyújtott be a Légügyi Minisztériumnak, ami a repülőgépek rádióval történő helymeghatározásának elvét tartalmazta, továbbá ennek katonai felhasználhatóságának jelentőségét.

Még ugyanebben az évben elkezdtek telepíteni az első öt-öt radarállomást a Temze mindkét oldalán. A háború kezdeti szakaszára ez a szám 20-ra nőtt. A lokátorok a háború alatt már akkor érzékelték a német gépeket, mikor azok Franciaországban felszálltak. A németek eleinte nem értették, hogyan lehetséges, hogy az angolok mindig a legmegfelelőbb helyen vannak.

A légvédelem négy vadászrepülő-csoportra támaszkodott. A Vadászrepülő-parancsnoksághoz tartozott hét légvédelmi tüzérhadosztály, fényszórós egységek, a figyelő- és jelzőhadtest és a Léggömbparancsnokság (*Balloon Command*). Parancsnoka Hugh Dowding (négycsillagos) repülőtábornok (*Air Chief Marshal*), harcálláspontja Stanmore-ban volt.

Az angolok kifejlesztették a „Hurricane” és a „Spitfire” típusú gépeket, amelyeket igen nagy hatékonysággal vetettek be a háború során.⁷

⁶ Groehler: i. m. 168.

⁷ Groehler: i. m. 108–119.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

A Hawker Hurricane repülőgépet Sir Sydney Camm tervezte. A Légügyi Minisztérium a berepülést követő hetedik hónapban, 1936 februárjában 600 darabot rendelt belőle, ugyanakkor, amikor a Spitfire-ből 500-at.⁸ A későbbiekben további hét típust gyártottak belőle.⁹

Reginald J. Mitchell a Légügyi Minisztérium pályázati kiírására tervezte a Spitfire elnevezésű egylüléses vadászgépet, amely hasonló motorikus adottságokkal rendelkezett, mint a Hurricane. (Mindkét típust a Rolls-Royce Merlin motorja hajtotta.¹⁰) 19 modell készült belőle, a legnagyobb számban eladott a V-típusú Spitfire volt (6479 darabot gyártottak le). A típusszám utáni A-F betűk a szárny fajtáját jelölték, ezek csak felszereltség tekintetében különböztek.¹¹

LUFTWAFFE

A német Légierő Szabályzata (Luftwaffendienstvorschrift [LDV] 16) a következőképp határozta meg a Luftwaffe feladatkörét: „A Luftwaffe feladata, hogy a háború egészén belül légi hadműveletek végrehajtásával a háború célkitűzéseit szolgálja”, valamint: „Az erőforrások elleni harc döntő befolyást gyakorol a háborúra. Gyökerében semmisíti meg az ellenség harci lendületét és ellenálló erejét... az erőforrások elleni harc, illetve az erők hadszíntér felé áramlásának lefogását rendszerint csak akkor alkalmazzák, ha azok a szárazföldi és haditengerészeti hadműveletek előkészítését szolgálják, ha a harctevékenység befejezését segítik, vagy ha a döntést kizárólag az erőforrások szétrombolásától várják.”¹²

1939-ben a német légierőben négy légiflotta (légihadsereg) volt a Luftwaffe-parancsnokságnak alárendelve. Harcászati alapegysége szintén a repülőszázad volt, amely kilenc bevető és három tartalék repülőgépből állt. A repülőcsoportba 3 század tartozott, így 36 repülőgépből állt, míg 120 repülőgép – 3 repülőcsoport és egy tartalék repülőszázad – alkotott egy repülőezredet. A repülőhadosztály volt a legnagyobb harcászati szervezeti egység, amelyet több repülőezredet foglalt magába.

A német légiflották abban különböztek a többtől, hogy bombázó-, csata-, vadász- és felderítő-repülőgépek mellett légvédelmi, ejtőernyős- és tüzéregységeket is alkalmaztak.

Repülőgépeik a következők voltak: Messerschmitt Bf-109,-110; Junkers-87 zuhanóbombázó gép, illetve a Dornier Do-17 könnyűbombázó.¹³

A Wilhelm Emil „Willy” Messerschmitt által tervezett és róla elnevezett Messerschmitt Bf-109-es repülőgépből kilenc típust gyártottak. A Supermarine Spitfire és a Hawker Hurri-

⁸ Robson, Martin: The Hurricane pocket manual – All marks in service 1939–45. Bloomsbury Publishing, London, 2016, 6–7.

⁹ Robson: i. m. 19.

¹⁰ Robson, Martin: The Spitfire pocket manual – All mark sin service 1939–45. Bloomsbury Publishing, London, 2015, 8–9.

¹¹ Robson: The Spitfire... i. m. 10–11.

¹² Groehler: i. m. 109–110.

¹³ Groehler: i. m. 109–121.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

cane egyik legnagyobb ellensége volt. Gyengesége, hogy sokkal lassabban fordult, mint angol ellenfelei.¹⁴

Az egyik legreménytelibb fejlesztése a Luftwaffénak a Junkers–87 Stuka zuhanóbombázó repülőgép volt. A jellegzetes sirály szárnyformáról felismerhető repülőgép képes volt egy 450 kilogramm tömegű bombát célra juttatni 80 fokos zuhanás közben. A nevét a zuhanás közben a gép által kiadott jellegzetes sivító hangról kapta, melyre ráerősítettek szírénaival is, hogy még jobban megfélemlítsék az ellenségét.¹⁵

3. LENGYELEK A CSATÁBAN

1940. június 22-én Franciaország aláírta a fegyverszüneti egyezményt Németországgal. Nem sokkal később, 1940. július 16-án Hitler kiadta az „Anglia elleni deszant hadművelet” direktíváját.¹⁶ 1940. július 19-én békeszerződést ajánlott Angliának, de az nem fogadta el, így Németország támadásba lendült. Az első fázisban nem voltak jelentős műveletek a németek részéről, ám augusztus 13-ától (Sas hadművelet¹⁷) az események kialakulni látszottak. A brit radarok német bombázókat észleltek Franciaország felett. A RAF 74. és 609. repülőszázadát vetették be ellenük. Henryk Szcześny lengyel repülőhadnagy lelőtt egy Dornier 17-es bombázógépet (Szcześny hadnagy 1940. augusztus 5-én csatlakozott a 609. repülőszázadhoz – K. P.). Tadeusz Nowierski és Piotr Ostraszewski-Ostoja repülő hadnagy is részt vett a hadműveletben Spitfire típusú vadászrepülőjén. Ennek során a 609. repülőszázad vezetőjének, H. S. Darley őrnagynak meggyűlt a baja a lengyel pilótákkal való kommunikációval; még a naplójába is bejegyezte: „...bár egyikőjük sem beszélt ebben az időben angolul, mindannyian gyorsan megszerezték a tapasztalatot a Spitfire-re”¹⁸

Augusztus 15-én ismét ellenséges gépeket észleltek a lokátorok, ezúttal Dover fölött. 11:20 körül Wojciech Kloziński repülő őrmester gépe találatot kapott, a sebesült pilóta kórházba került. Az egyik legeredményesebben küzdő pilóta Antoni Głowacki repülő őrmester lett aznap, melyet Fekete csütörtökként is emlegetnek.¹⁹ Az 501. repülőszázadot négy alkalommal riasztották, és ennek során Głowacki repülő őrmester Chatham felett repülve lelőtt egy Dornier 215-ös könnyűbombázót. Egy másik pilóta, Stefan Witorzeńc, bár a Hurricane-jét találat érte, lelőtt két Junkers 87-est.²⁰ Ezalatt nyugaton Bolesław Własnowolski repülőtiszt lelőtte élete első ellenséges gépét. Własnowolski a 32. repülőszázad pilótája volt, Hurricane-n repült. Ebben az ütközetben a 151. repülőszázad is harcolt. A fent

¹⁴ <https://www.luftkrieg-ueber-europa.de/en/comparison-of-the-supermarine-spitfire-mk-ia-with-the-messerschmitt-bf-109-e/> (Letöltve: 2018. 04. 20.)

¹⁵ http://2vilaghaborufegyverei.blog.hu/2017/09/28/junkers_ju-87_stuka_zuhanobombazo (Letöltve: 2018. 04. 20.)

¹⁶ Król, Wacław: *Polskie Dywizjony Lotnicze w Wielkiej Brytanii 1940–1945*. Wydawnictwo M. O. N., Warszawa, 1976, 20.

¹⁷ Gretzyngier, Robert – Matusiak, Wojtek: *Polacy w obronie Wielkiej Brytanii 1940–1945*. Wydanie I. Dom Wydawniczy REBIS, Poznan, 2007, 44.

¹⁸ Uo. 48.

¹⁹ Uo. 49.

²⁰ Uo. 54.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

említett egységeknél szintén szolgáltak lengyelek, mint például Mieczysław Rozwadowski, Tadeusz Wilhelm Kawalecki, Franciszek Surma, Jerzy Solak, Gustaw Radawanski és Franciszek Czajkowski repülőtest, Wilhelm Szafraniec és Feliks Gmur repülő őrmester.²¹

1940. szeptember 14–15-én a 234. repülőszázad St. Eval bázisról Middle Walltrop-ra települt át. Ezen idő alatt ütközetekben négy Spitfire-t lelőttek, hármat pedig eltaláltak. Zygmunt Klein repülő őrmester találatot kapott, de túlélte. A 234. repülőszázadnál szolgáló Janusz Żurkowski repülő hadnagy erről a napról így írt naplójában: „Megtámadtam egy csapat Me 110 utolsó repülőgépét felülről, az ellenséges gép lebukott a föld felé. A hátsó lövész megszüntette a tüzet. Lent az út mentén a másik Spitfire a 609. repülőszázadból megtámadta, de miután kiugrott, én még ötször megtámadtam, és az ellenséges repülő felrobbant a Wight szigeten.”²²

Żurkowski repülő hadnagynak Piotr Ostaszewski repülő hadnagy volt a segítségére, aki szintén megörökítette naplójában az ütközetet: „... A németek ismét támadásba lendültek a Messerschmitt 109-ikkel 1940. augusztus 16-án Portsmouth környékén. A 234. repülőszázadot riadóztatták. Zygmunt Klein őrmester lelőtte az egyik Messert.”²³

Augusztus 18-a egy nagyobb ütközet napja volt. Az 501. repülőszázadot reggel Canterbury felé irányították. Nem volt szerencsés nap a század számára, mivel néhány lengyel pilótát lelőttek, többek között Franciszek Kozłowski repülőtestet. A pilóta túlélte a támadást és kórházba került. A bombázók támadásának második hulláma délután érkezett. A 32. repülőszázadot vetették be, melynek során Własnowolski repülőtestet egy angol pilótával lelőtt egy Junkers Ju-88 típusú ellenséges repülőgépet.²⁴ Własnowolski aznap még Peter Malam Brothers repülő hadnaggyal lelőtt egy Messerschmitt Bf-109-est is.²⁵

Mialatt a brit-lengyel pilóták megnyerték az ütközeteket, Franciszek Gruszka repülő hadnagy és Władysław Szulkowski repülőtest harcba szállt a Messerschmittekkel. Utána Gruszka hadnagy eltűnt. Egészen 1971-ig eltűntként tartották nyilván, amikor néhány régész megtalálta a Spitfire roncsát, valamint a holttestét.²⁶

Tadeusz Kawalecki, valamint Franciszek Czajkowski repülőtest számára nem ez volt az első csata, amelyben részt vettek, 1939-ben Lengyelországban szerezték meg korábbi tapasztalataikat.²⁷

Az 501. repülőszázad számára a következő jelentőségteljes nap 1940. augusztus 24-e volt, amikor lengyel és angol pilóták sok sikert értek el. Antoni Głowacki repülő őrmester lelőtt egy ellenséges repülőgépet (Messerschmitt Bf-109), de Pawel Zenker repülőtestet, a B raj pilótáját lelőtték.²⁸

²¹ Uo. 58.

²² Gretzyngier – Matusiak: i. m. 58–59.

²³ Uo. 61.

²⁴ Uo. 62.

²⁵ Uo. 63.

²⁶ Uo. 65.

²⁷ Uo. 68.

²⁸ Uo. 78.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

Délután egy óra körül az 510. repülőszázadot riadóztatták Manston repülőterére, ugyanis a 151. repülőszázadot megtámadták a német repülőgépek. Glowacki repülő őrmester lelőtt egy Messerschmitt 109-t és egy Junkers Ju-88-ast.²⁹ Aznap összesen öt ellenséges gépet semmisített meg.³⁰

Az 501. repülőszázad pilótái kettőt lőttek le. Az egyik pilóta, Karol Priak repülőtestet a 32. repülőszázadból Hurricane-nel repülve Folkestone felett lelőtt egy Messerschmitt Bf-109-est, azonban katapultálnia kellett. Az ellenséges gép a Csatorna másik oldalán landolt.³¹

Janusz Żurakowski repülőtestet nem volt olyan sikeres, mint a többi lengyel, de lelőtt néhány német pilótát. Katapultált, az ejtőernyőjével a Wright szigeten ért földet.³² A 609. repülőszázad pilótája, Tadeusz Nowierski repülő hadnagy is megsebesült, de túlélte.

Ekkortájt hozták létre a 307. Éjszakai Vadászrepülő-századot. Blackpoolban volt a bázisuk, és az első és egyetlen ilyen lengyel csoport a Brit Királyi Légierőben.³³

1940. augusztus 27-én a szeptemberi hadjárat egyik legnagyobb ásza, Stanisław Skalski repülőtestet csatlakozott az 501. repülőszázadhoz. Augusztus 28-án a németek megint megtámadták Angliát. A 79. repülőszázadnak segítségére volt szüksége. Ennek során, Glowacki repülő őrmester az 501. repülőszázadból ismét lelőtt egy Messerschmitt Bf-109-est.³⁴ A repülőszázad kanadai, de lengyel felmenőkkel rendelkező pilótája: Aleksander Zatoński repülőtestet megsebesült, de túlélte. 1940. december 4-én tért vissza csapatához. Később a 238. repülőszázadhoz irányították.

Augusztus végén alakult meg a 306. vadászrepülő-század.

1940. augusztus 2-án alapították meg a 303. repülőszázadot, és már augusztus 3-án megkezdték a kiképzést először Miles „Master”, majd Hawker „Hurricane” gépeken. Zdzisław Krasnodębski őrnagy volt a parancsnoka a századnak, az A raj vezetője Witold Urbanowicz főhadnagy, a B rajé pedig Tadeusz Opulski százados, majd Ludwig Paszkiweicz főhadnagy. A 303. repülőszázadnak volt angol parancsnoka is: Ronald Kellett őrnagy.³⁵

A németek nagy támadást indítottak Anglia ellen. Már reménykedtek, hogy Nagy-Britannia be fog lépni a háborúba. Az 501. repülőszázadot 10 óra körül riadóztatták. Négy ellenséges repülőgépet lőttek le (két Heinkel He-111-est és két Messerschmitt 110-est), ezek közül az egyiket Antoni Glowacki őrmester.³⁶

Nem sokkal később, Croydon támadásakor a 253. repülőszázadot is bevetették. Az A raj pilótája, Tadeusz Nowak repülőtestet lelőtt egy Dornier Do-215-ös ellenséges repülőgé-

²⁹ Uo. 80.

³⁰ Uo. 81.

³¹ Uo. 82–83.

³² Uo. 84.

³³ Uo. 85.

³⁴ Uo. 86.

³⁵ Cumft, Olgierd – Kujawa, Hubert Kazimierz: Księga lotników polskich-poległych, zmarłych i zaginionych. Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa, 1989, 57.

³⁶ Gretzyngier – Matusiak: i. m. 92.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

pet. A B rajban lengyel pilótaként Michał C. Samoliński repülőtszázad repült.³⁷ Néhány lengyel pilótát a csata után sajnos eltűntnek nyilvánítottak. Feliks Gmur repülő őrmester Jacks Hatch környékén tűnt el.³⁸ Antoni Glowicki őrmester és Stanisław Skalski repülőtszázadot megsemmisítették egy Heinkel He-111 repülőgépet.

Ekkoriban a 303-as repülőszázad pilótái még a kötelékrepülést tanulták. 1940. augusztus 30-án gyakorlórepülés közben Ludwik Paszkiewicz repülő hadnagy ellenséges gépeket észlelt.³⁹ Jelentette, majd támadásba lendült a század többi tagjával együtt. A németek 10, a lengyelek két gépet veszítettek, de pilótáik idejében katapultáltak, és szerencsésen földet értek.

Másnap már éles bevetésen vettek részt, ahol igen nagy hatékonysággal és sikerrel vették fel a harcot a Luftwaffe ellen. Már az első héten 40 biztos és 12 valószínűleg lelőtt⁴⁰ német gépet könyvelhettek el a harci naplóban.⁴¹ 1940. szeptember 2-án az 501. repülőszázadot a közelgő légi támadás riadója verte fel. 8 óra körül a németek ledobták az első bombát a repülőtérrre. Két katona meghalt. A Hurricane-ek 30 Dornier 17-essel és Dornier 215-össel találták szembe magukat, melyeket Messerschmitt 109-esek védtek.⁴² A 303. repülőszázad két repülője 17:30 perckor szállt fel Northolt-ról. Az egész repülőszázad Dover védte a német támadásoktól. Józef František lelőtt egy ellenséges Messerschmitt 109-est. Mirosław Ferić repülőtszázadot és Zdzisław Karol Hennenberg repülő hadnagy egy Messerschmittet egészen Franciaországig üldöztek.⁴³

1940. szeptember 5-én az 501. repülőszázad pilótái megtámadtak egy Messerschmitt 109-es köteléket. Aznap Stanisław Skalski repülőtszázadot repülőgépe találatot kapott, ezért ki kellett ugrania a gépből.⁴⁴

14:40 körül a 303. repülőszázad összes pilótája a levegőben volt. Ebben az összecsapásban az alábbi eredményeket jelentették: Ronald Kellett őrnagy lelőtt egy és eltalált egy Messerschmitt 109-est; Forbes hadnagy egy Junkers 88-as repülőgépet lőtt le; Karubin őrmester két Messerschmitt 109-est, Waclaw Łapkowski repülő hadnagy lelőtt egy Junkers 88-ast, Kazimierz Wünsche repülő őrmester pedig egy Messerschmitt 109-est, František repülő őrmester lelőtt egy Junkers 88-ast, és majdnem lelőtt egy Messerschmitt 109-est de vissza kellett térnie Northoltba, mivel a gépe találatot kapott.⁴⁵

1940. szeptember 9-e könnyű napnak indult. 17 óráig. 17:35-kor azonban a 303. repülőszázad pilótái felszálltak London légtérének ellenőrzésére.⁴⁶ Beachy Headnál a járőrök

³⁷ Uo. 94.

³⁸ Uo. 96.

³⁹ Uo. 98.

⁴⁰ Uo. 514–517.

⁴¹ Kovács István: Csoda a Visztulánál és a Balti-tengernél. Európa Kiadó, Budapest, 2006, 198–201.

⁴² Gretzyngier – Matusiak: i. m. 112.

⁴³ Uo. 114–115.

⁴⁴ Uo. 131.

⁴⁵ Uo. 133.

⁴⁶ Uo. 136.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 3. szám

negyven ellenséges bombázót vettek észre. Megkezdődött a csata, de csak három lengyel pilótának sikerült ellenséges gépet lelőnie.⁴⁷

Az egyik Messerschmitt Me–109-es megtámadta Jan Zumbach repülőisztet, de ő szerencsésen vissza tudott repülni Angliába.⁴⁸

František ōrmester lelőtt két ellenséges gépet, de találatot kapott, és egy káposztamezőn landolt nem messze Woodingdrine-től.⁴⁹

A németek folyamatosan támadták Angliát, és a pilóták tartották az arcvonalat, ahogy tudták.

Október első fele támadásokban igen intenzív volt, a legvéresebb ütközeteket 15–16-án vívták. Október 19-től a németek csökkentették a támadásokat, majd 1940. október végére a légi műveletek megszűntek.⁵⁰

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Cumft, Olgierd – Kujawa, Hubert Kazimierz: Księga lotników polskich – poległych, zmarłych i zaginionych. Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa, 1989.
2. Gretzyngier, Robert – Matusiak, Wojtek: Polacy w obronie Wielkiej Brytanii 1940–1945. Wydanie I. Dom Wydawniczy REBIS, Poznan, 2007.
3. Groehler, Olaf: A légi háborúk története. Második, átdolgozott kiadás, Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó, Budapest, 1983.
4. Kovács István: Csoda a Visztulánál és a Balti-tengernél. Európa Kiadó, Budapest, 2006.
5. Król, Waclaw: Polskie Dywizjony Lotnicze w Wielkiej Brytanii 1940–1945. Wydawnictwo M. O. N., Warszawa, 1976.
6. Robson, Martin: The Hurricane pocket manual – All marks in service 1939–45. Bloomsbury Publishing, London, 2016.
7. Robson, Martin: The Spitfire pocket manual – All marks in service 1939–45. Bloomsbury Publishing, London, 2015.
8. <http://www.honvedelem.hu/cikk/12408> Letöltve: 2018.04.13.
9. http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1940_szeptember_7_megkezdodik_nagy_b_ritannia_terrorbombazaa/ (Letöltve: 2018. 04. 13.)
10. <https://www.luftkrieg-ueber-europa.de/en/comparison-of-the-supermarine-spitfire-mk-ia-with-the-messerschmitt-bf-109-e/> (Letöltve: 2018. 04. 20.)
11. http://2vilaghaborufegyverei.blog.hu/2017/09/28/junkers_ju-87_stuka_zuhanobombazo (Letöltve: 2018. 04. 20.)

⁴⁷ Uo. 156–157.

⁴⁸ Uo. 159.

⁴⁹ Uo. 160.

⁵⁰ Uo. 168.